

TTB-UDEK ETİK ÇALIŞMA GRUBU 10 ARALIK 2010 ETKİNLİK RAPORU

XVI. TUEK 10-12 Aralık 2010 / İstanbul

Kolaylaştırıcılar: Yeşim Işıl Ülman, Osman İnci

- I. Gün Planı
- II. Katılımcılar
- III. Tamamlanan 2007-2009 dönemine ilişkin bilgilendirme
- IV. XV.TUEK Etik Çalışma Grubu Etkinlikleri (4 Aralık 2009 / İzmir)
- V. 2010-2012 Çalışma Planı

I- Gün Planı

09.00-10.00 Kayıt ve Açılış

10.00-10.30 TTB-UDEK Çalışma Grupları ve Eylem Planlarının Gözden Geçirilmesi, Çalışma Sistematiğinin Aktarılması

10.30-10.45 Ara

10.45-12.00 TTB-UDEK Çalışma Grupları Toplantıları I

Etik Çalışma Grubu (Salon 1): Etik Çalışma Grubu Etkinliklerinin Genel Değerlendirmesi, TTB-UDEK Etik Kılavuzlar Kitabı, Yeni Döneme İlişkin Dilek ve Öneriler

Kolaylaştırıcılar: Doç. Dr. Yeşim Işıl Ülman - Prof. Dr. Osman İnci

12.00-13.00 Yemek Arası

13.00-15.30 TTB-UDEK Çalışma Grupları Toplantıları II

Etik Çalışma Grubu (Salon 1):

Kolaylaştırıcılar: Doç. Dr. Yeşim Işıl Ülman - Prof. Dr. Osman İnci

13.00-13.30: Prof. Dr. Hakan Ürey (Koç Üniversitesi): "Mikro ve Nanoteknoloji Kullanan Biyosensörler ile Anında Bir Çok Hastalık Tanısı"

13.30-14.00: Dr. Volkan Özgüz (Sabancı Üniversitesi): "Nanoteknolojilerin Tıbbi Uygulamaları ve Güvenilirlik"

14.00-15.30: Tartışma ve Gün Raporunun Oluşturulması

15.30-15.45 Çay-Kahve Arası

15.45-17.30 Çalışma Gruplarının Raporlarının Sunumu

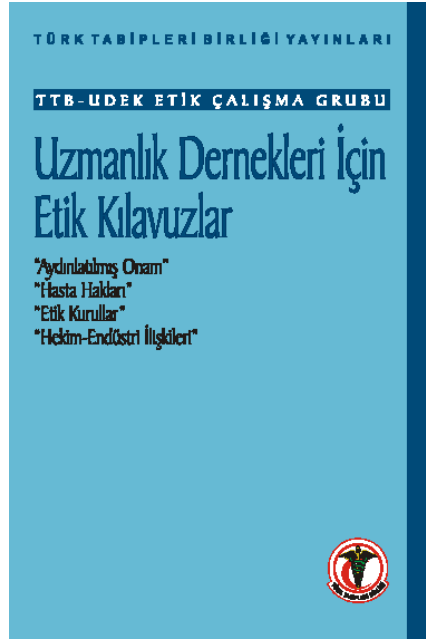
18.00-19.00 Açılış Kokteyli (İstanbul Tabip Odası / Cağaloğlu)

II- Katılımcılar:

- Adli Tıp Uzmanları Derneği (Yaşar Bilge)
- Çene Yüz Cerrahları Derneği (Ufuk Emekli)
- Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (Özlem Sarıkaya)
- Patoloji Dernekleri Federasyonu (Süha Göksel)
- Türk Cerrahi Derneği (Sümer Yamaner)
- Türk Dermatoloji Derneği (Oktay Taşkapan)
- Türk Klinik Biyokimya Derneği (Gürbüz Polat)
- Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği (Haluk Eraksoy)
- Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği (Nur Benzonana)
- Türk Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi (Cem Uzun)
- Türk Milli Pediatri Derneği (Yıldız Camcıoğlu)
- Türk Nöroloji Derneği (Özden Şener)
- Türk Nöroşirürji Derneği (Cem Atabey)
- Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği (Önder Kılıçoğlu)
- Türk Pediatrik Onkoloji Grubu (Gülnur Tokuç)
- Türk Toraks Derneği (Feyza Erkan)
- Türk Toraks Derneği (Gül Öngen)
- Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği (Gürsu Kıyan)
- Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Derneği (Dilşad Sindel)
- Türkiye FTR Uzmanları Derneği (Nebahat Sezer)
- Türkiye Nükleer Tıp Derneği (Çetin Önsel)
- Türkiye Plastik Rekonstrüf ve Estetik Cerrahi Derneği (Ufuk Emekli)
- Türkiye Psikiyatri Derneği (Sezai Berber)
- Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği (Filiz Koşar)
- Türkiye Spor Hekimleri Derneği (Metin Ergün)
- TTB-UDEK / Grup Temsilcisi - Osman İnci
- Türkiye Biyoetik Derneği / Grup Temsilcisi - Yeşim Işıl Ülman

III- Tamamlanan 2007-2009 dönemine ilişkin bilgilendirme

TTB-UDEK Etik Çalışma Grubu toplantısı 10 Aralık 2010 tarihli grup toplantısına önceki dönem çalışmalarının toplandığı el kitabının katılımcılara dağıtılması ile başladı. Kolaylaştırıcılar, 2007-2009 döneminde, özellikle 2008'den sonra yoğunlaşan, Kurultay'ların yanı sıra düzenlenen Çalıştaylarla da Grup etkinliğinin arttırıldığı, Grup temsilcilerinin iletişim ve bilgi akışını dikkatle yönettikleri, hedeflenen 4 Kılavuzun (*Aydınlatılmış Onam, hasta Hakları, Etik Kurullar, Hekim-Endüstri İlişkileri*) yayımlanması ile sonuçlanan dönemde çalışma yöntemi ve süreci hakkında bilgi verdiler.

TTB-UDEK Etik Çalışma Grubu Etik Kılavuzları, TTB yayınları, Ankara Kasım 2010

IV- XV. TUEK Etik Çalışma Grubu Etkinlikleri (4 Aralık 2009 / İzmir)

Etik Çalışma Grubu bir önceki Kurultayda aşağıdaki konularda çalışma yapmayı kararlaştırmıştı.

- Hekim Hakları ve Sorumluluğu Kılavuzu
- Tıp Etiği Açısından Tıbbi Hata (Malpraktis) Kılavuzu
- Yeni Tıp Teknolojileri-Nanoteknoloji ve Etik Kılavuzu

Bu toplantıda Hekim Hakları ve Sorumluluğu Kılavuzu taslağı üzerinde çalışılmış ve sonuçlandırılması bir sonraki toplantıya bırakılmıştı. Sunumu yapan Yeşim Ülman, Grup çalışmalarının grup dinamiğine özgü ürünler, üretiler olabilmesi, incelenen herhangi bir kaynağı tekrarlayıcı olmamasının önemini vurguladı. Söz konusu temaların yeni döneme de aktarılmasına Grupça karar verildi.

V- 2010-2012 Çalışma Planı

(A) Toplantı öncesi: 2010-2012 Çalışma Dönemine İlişkin Öneriler

Toplantı öncesi Gruba yollanan programda yapılan çağrı üzerine Dr. Murat Civaner'in yeni dönem çalışma planına ilişkin önerileri gündeme alınarak, incelendi ve desteklendi:

- Sağlıkta Politikaları ve Etik (Sağlıkta Dönüşüm uygulaması ve ilgili tüm konular)
- Tıp Fakülteleriyle yapılan mali anlaşma – özerklik
- Reklam /Tanıtım ihlalleri
- Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet
- Zorunlu mesleki mali sigorta
- Hekimin hizmet sunma yükümlülüğünün sınırları
- Mesleki gizliliğin korunması ve özel yaşama saygı gösterilmesi
- Klinik araştırmalara yönelik yasal düzenleme – Etik Kurullar
- Yaşamın son dönemi: DNR kararları Yoğun bakımda etik sorunlar
- Alternatif ve tamamlayıcı uygulamaları

(B) Nanoteknoloji Sunumları Çıktıları

Toplantı öncesi Kolaylaştırıcıların önerisiyle planlanan, Nanoteknolojinin tıpta, sağlık alanında kullanımını ele alan iki akademisyenin konuşması Grup üyelerinin yoğun ilgisini çekti. Mühendislerle hekimlerin karşılaşmaları, zenginleştirici ve geliştirici tartışma ve fikir paylaşımına yol açtı. Bu konuda hazırlanacak olan Kılavuzun ipuçları ortaya çıktı:

- Nanoteknolojinin tanı, tedavi ve koruyucu sağlık süreçlerine olumlu, yararlı, geliştirici etkileri
- Nanoteknoloji(ler)in tıpta kullanımının yarattığı güvenlik sorunu
- Nanotıp uygulamalarının birey ve toplum yararına kullanımı meselesi - Patent sorunları
- Araştırma sonuçları ve kaynaklara erişimde eşitsizlik ve tekelleşme sorunları
- Nanoteknoloji kullanımının çevreye zararlı etkisine karşı duyarlılık gereği
- Mucizevi ilaç ve uygulamalar algısı uyarısı

(C) Yeni Dönem Çalışma Planı Tartışmaları

Toplantı öncesi yapılan öneriler ile birlikte her uzmanlık derneği temsilcisi söz alarak yeni dönemde çalışılması gereken konu başlıklarına ilişkin önerilerini, gerekçelerini ve görüşlerini açıkladılar:

Dr. Gül Öngen (Türk Toraks Derneği): Derneklerinin de çalışmakta olduğu Hekim-Hasta İlişkisi, Hekim-Hekim İlişkisi, Araştırma ve Yayın Etiği konularında çalışmayı önerdi.

Dr. Filiz Koşar (TÜSAD): Yeni dönem çalışmaları için Klinik Araştırmalar ve Yayın Etiği, Etik Kurulların çalışma biçimi, Yaşamın Son Dönemi - Yoğun bakım kararları konularını önerdi.

Dr. Cem Uzun (Türk Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Derneği): Derneklerinin web sayfasında yer alan “Aydınlatılmış Onam” formlarının ve mevcut "Etik Kurul Yönergesinin" bu kılavuzlarla karşılaştırılarak gözden geçirilmesinin ve gerekli düzeltmelerin yapılmasının faydalı olacağını belirtti. Ayrıca Dernek Onur ve Etik Kurulları tarafından hazırlanmakta olan "Hekim-Endüstri İlişkileri" konusundaki çalışmaya da mevcut ilgili kılavuzun katkısı olacağını ifade etti. “Dernek-Hekim-Endüstri İlişkileri”, “Hekim-Hekim İlişkileri,” “Araştırma ve Yayın Etiği ve Akademik Yaşam Etiği” konularını yeni dönem için önerdi.

Dr. Osman İnci (TTB-UDEK): Üniversite etik kurullarının idareden bağımsız karar alamamasına, bu yönden dernek etik kurullarının daha işlevsel olabileceğine dikkat çekti.

Dr. Sezai Berber (Türkiye Psikiyatri Derneği) SGK geri ödemelerde yaşanan sorunlar, hekimlerin iş bırakması, performans sistemi, sağlık politikaları uygulamalarının etik yönü hakkında hekimler olarak bilgilendirme, aydınlanma ihtiyacı içinde olduğunu belirtti.

Dr. Önder Kılıçoğlu (Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği –TOTBİD) reklam, tanıtım ihlalleri, medyanın rolü, hekim-işveren ilişkileri konularının ele alınmasını önerdi.

Dr. Sümer Yamaner (Türk Cerrahi Derneği), Özden Şener (Türk Nöroloji Derneği), Oktay Taşkapan (Türk Dermatoloji Derneği) hekimlerin hak ve sorumluluklarını bilmeleri ve birlikte hareket edebilmelerinin önemini vurguladılar.

Dr. Yıldız Camcıoğlu (Türk Milli Pediatri Derneği) Hasta Haklarının tartışılıp görüşüldüğü sağlık ortamında hekimlerin haklarının da önemli olduğunu ve üzerinde çalışılması gerektiğini vurguladı.

Dr. Haluk Eraksoy (Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği): Hasta ve hekim haklar olgularının birbirinin tersi kutuplarda yer almadığının, birbirini destekleyici unsurlar olduğunu; bugün sağlık ortamında yaşanan bu yöndeki şikayet ve tartışmaların uygulamalarda yaşanan aksaklıklara bağlı olduğunu; hekim hakları, hekime yönelik şiddet konularının da sağlık politikaları üst başlığı altında ele alınmasının daha tutarlı olacağını belirtti.

Dr. Gürsu Kıyan (Çocuk Cerrahisi Derneği) Mezuniyet öncesi ve sonrası erik eğitimi konusunun çalışma gündemine alınmasını önerdi. Dr. Gürsu Kıyan ve Dr. Özlem Sarıkaya (HASUDER) bu konuda oluşturulabilecek alt komisyonda çalışmaya gönüllü oldular.

Öğle öncesi ve sonrası yapılan tüm katılımcıların söz alarak tartışma ve görüşmelere katkı vermeleri ile yeni dönem çalışma planı başlıkları üzerinde uzlaşıldı:

(D) 2010-2012 Çalışma Dönemi Başlıkları

- Sağlık politikaları ve Etik
  - Sağlıkta Dönüşüm, Performans uygulaması, Aile Hekimliği,
  - Geri Ödeme sistemi SGK sınırlamaları ,

- Mesleki zorunlu sigorta
- Hekim Hakları ve Sorumluluğu
- Hekimlerin iş bırakma eylemi ve hukuki, ahlaki sorumluluk
- Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet
- Etik Kurulların işleyişi, işlevleri
- Yaşamın Son Dönemi/ Yoğun Bakım /DNR kararları Etik
- Yayın Etiği – Araştırma Etiği
- Reklam / Tanıtım ve Etik
- Medya ve Etik
- Sağlık Yönetimi Etiği
- Mezuniyet Öncesi ve Sonrası Etik Eğitimi
- Nanoteknolojinin tanı tedavi ve koruyucu sağlık süreçlerine etkileri / nanogüvenlik / etik kurallar – standartlar geliştirilmesi

Çalışma Amaç ve Yöntemi

- Kurultaylar ve 4 ayda bir Çalıştaylar ile Kılavuzlar / Görüşler üretebilmek
- Mevcut Kılavuzları Geliştirmek
- Çalışma Alt Grupları kurarak işbölümü yapmak
- E-posta paylaşım grubu kurarak haberleşme ve bilgi akışını sağlamak

Yakın vade çalışma planı: TTB-UDEK Etik Çalışma Grubu Çalıştayı

- Amaç: Belirlenen başlıklarda ilerlemek
- Tarih: 9 Nisan 2011 Cumartesi
- Yer: İstanbul Tabip Odası (Kurultay'ın yapıldığı yer)
- ❖ Katkı görüş ve önerileri için Uzmanlık Dernekleri Temsilcilerine, TTB-UDEK Yönetimine teşekkür ederiz. Saygılarımızla.

Yeşim Işıl Ülman – Dr. Osman İnci